11 במרץ 2021

לכבוד
רב ניצב יעקב שבתאי
המפקח הכללי
<u>משטרת ישראל</u>

שלום רב,

הנדון: **<u>התנהלות המשטרה במהלך פעולת "חריש" בכפר סעווה</u>**

1. אנו פונים אליך בעקבות התנהלות כוחות המשטרה בזמן פעולת "חריש" סמוך לכפר סעווה, כפר בדואי שנמצא דרומית לכביש 31, ביום 22.2.2021. מעדויות שהגיעו אלינו נראה, כי המשטרה ביצעה מעצרי שווא תוך שימוש באלימות מופרזת וכלאה את העצורים במשך למעלה משש שעות באוטובוס מעצרים ללא גישה למזון או לשירותים, ואף מנעה מהם גישה לטיפול רפואי. הפגיעה בזכויות העצורים נמשכה, על פי העדויות, גם לאחר הבאת העצורים לתחנת משטרת ה"עיירות", שם נמנעה מהם הזכות להיוועץ עם עורך דין לפני החקירה. **לאור זאת, נבקש כי האירוע ייחקר ויתבררו הטענות באשר להפרת זכויות העצורים.**

מעצרי שווא

2. בתאריך 22.2.2021, החל מהשעה 7:00 בבוקר בערך, הגיעו כוחות משטרה רבים (חיילי מג"ב ויואב) לכפר סעווה שבנגב, על מנת ללוות פעולת "חריש" לשדות המשמשים לחקלאות, מקור פרנסה ומזון למשקי הבית לאוכלוסיה הבדואית המתגוררת במקום. במקום שהו באותה השעה תושבים ופעילים באוהל מחאה קבוע ומספר עוברי אורח מהכפרים הסמוכים. למרות שמדובר היה במספר קטן של תושבים ועל אף שלא הפעילו כוח או אלימות כלשהי כלפי השוטרים או הכוח שביצע את ה"חריש", המשטרה ביצעה מעצרים גורפים ושרירותיים של הנוכחים במקום. המעצרים בוצעו מייד עם הגעת השוטרים למקום, מבלי שהשוטרים הזהירו אותם קודם או ניסו לנקוט באמצעים חלופיים.

3. על פי העדויות, כ-11 אנשים נעצרו בשלב זה, ובהם גם עוברי אורח שכלל לא הגיעו למחות או להתנגד לפעולה. כך לדוגמה **ס', כבן 70 תושב הכפר הסמוך,** יצא מביתו לסידורים ולתור שנקבע מראש בבנק, ולא היה לו מושג מה מתרחש במקום. הוא הבחין בטרקטורים והאט את קצב הנסיעה כשלפתע נחסם על ידי שני כלי רכב אזרחיים של המשטרה. הוא ירד עם רכבו לשולי הכביש, יצא ממנו ותוך מספר שניות כ-4 שוטרים הרימו אותו ללא כל הסבר, השכיבו אותו על הבטן ורכנו עליו עם הרגליים על הצוואר, עד שכמעט נחנק. הוא נאזק בידיים וברגליים והובל לאוטובוס העצורים. לאורך כל האירוע לא הבין מה רוצים ממנו או מה מתרחש במקום היות שלא היה לו קשר לאירועים.

4. **גם ע'** תושב כפר סמוך, שהבחין בהתקהלות ובדחפורים, ניגש לראות במה המדובר ועמד בצד ללא שום הפרעה לכוחות. לפתע הרגיש דחיפה ברגל מאחור ונפל על הרצפה. כשהרים את הראש ראה שמדובר בשוטר שאמר לו כי הוא עצור. כששאל את השוטר על מה הוא עוצר אותו הלה

האגודה לזכויות האזרח בישראל (ע"ר) | جمعية حقوق المواطن في اسرائيل | The Association for Civil Rights in Israel (ACRI)
נחלת בנימין 75 תל אביב 6515417 | شارع نحلات بينيامين 75 تل ابيب | 75 Nahalat Binyamin St. Tel Aviv
טלפון | هاتف: 03-5608185 :Phone פקס | فاكس: 03-5608165 :Fax
www.acri.org.il | mail@acri.org.il

השיב "אתה מפריע לנו בעבודה". ע' אמר לשוטר כי הוא לא מפריע אלא רק בא לראות מה קורה אבל מיד אזקו אותו בידיו מאחור והובילו אותו לאוטובוס המעצרים.

5. מהאמור לעיל נראה, כי בוצעו מעצרים ללא כל עילה בחוק וללא הצדקה. ואכן, רוב העצורים שוחררו מיד לאחר שנחקרו בחשד ל"הפרעה לשוטר במילוי תפקידו". מעבר לשלילה שרירותית של חירותם של התושבים, נשללה גם זכות המחאה של הפעילים במקום. אף אם היה חשש כי עצם נוכחות התושבים במקום תגרור הפרות סדר, ניתן היה להסתפק באמצעים קיצוניים פחות כגון עיכוב במקום, וזאת על מנת שלא לפגוע מעבר לנדרש בזכויות הפרט.

כליאת העצורים באוטובוס

6. כלל העצורים הוחזקו באוטובוס הסגור החל ממועד מעצרם (בסביבות השעה 8:00) ועד לשעה 14:00, ללא אפשרות להתפנות וללא מזון, כשהם אזוקים בידיהם וחלקם גם ברגליהם. על פי העדויות, אוטובוס העצורים היה מחניק והם סבלו מכאבים בידיהם בשל האזיקים, וחלקם אף דיממו וסבלו מפציעות כתוצאה מהמעצר. בשעה 14:00 האוטובוס נסע לתחנת "עיירות", אולם גם שם חלק מהעצורים הושארו להמתין בתוך האוטובוס עד לשעה 17:00 בערך. משמעות הדבר, כי העצורים **הוחזקו באוטובוס במשך שש שעות, וחלקם במשך כתשע שעות**.

7. כך לדוגמה ס', בן כ-70, סיפר כי שהה באוטובוס עד לשעה 17:00 ללא מזון כשהוא אזוק. פעם אחת לאורך כל השעות הללו ניתנו להם בקבוקי שתייה. לאורך כל שעות ההמתנה הוא סבל מכאבים עזים כתוצאה ממכות יבשות ומנפיחות בשורש כף היד. למרות זאת, רק לאחר שחרורו הוא פנה לטיפול רפואי, ובוצע לו צילום כדי לשלול אפשרות לשבר.

8. סעיף 25 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 קובע כי יש להביא עצור לתחנת המשטרה "**ללא דיחוי**". אף אחד מהחריגים הקבועים בחוק (סעיף 25(ב)(2)), המתירים להשאיר את העצור במקום שבו הוא נעצר, לא התקיים במקרה זה. החזקת העצורים באוטובוס שעות ארוכות כל כך חורגת באופן קיצוני מהסטנדרט הקבוע בחוק המעצרים, תוך פגיעה בלתי מידתית בחירותם של העצורים.

9. ככל שאלה הם פני הדברים, הרי שהתנהלות המשטרה המתוארת לעיל היתה לא חוקית ופגעה קשות בזכותם של העצורים לכבוד ולחירות.

מניעת זכות ההיוועצות בעורך דין

10. לפי העדויות שאספנו, נמנעה מהעצורים הזכות להיוועץ עם עורך דין בכלל, והזכות לקבל ייצוג מסניגור ציבורי בפרט. לדבריו של עו"ד שיחדה, שהגיע לתחנת המשטרה בסביבות השעה 17:00 לאחר שקיבל דיווחים על המעצרים שבוצעו, הוא ביקש לשוחח עם העצורים ולייעץ להם, אולם התברר שרובם כבר נחקרו מבלי ששוחחו עם עורך דין. לשאלתו מדוע לא המתינו לבואו של עורך דין, ענה אחד החוקרים: "התקשרתי לסנגוריה, לא ענו אז חקרתי ללא עורך דין, וגם אתה אל תסתובב כאן". ע' סיפר בעדותו כי כשנכנס לחקירה שאל אותו החוקר אם הוא צריך עורך דין והוא ענה בחיוב, אולם החוקר אמר לו שאין עכשיו עורך דין מטעם הסנגוריה הציבורית והוא צריך לקחת עורך דין בתשלום. ע' אמר לחוקר שאין לו אפשרות כלכלית לשכור עורך דין ולכן הוא נחקר ללא היוועצות.

11. מבירור שערכנו עם מחלקת המעצרים בסנגוריה הציבורית במחוז דרום נמסר, כי על פי רישומיהם לא בוצעה אליהם כל פנייה במועד הרלוונטי, וכי אילו היתה מתבצעת פנייה כזו היו שולחים עורך דין לייעץ לעצורים בהקדם.

לאור האמור לעיל, ובכדי למנוע הישנות של אירועים מסוג זה נבקשך להורות על בירור הטענות החמורות ונקיטה בצעדים הנדרשים.

בכבוד רב ובברכה,

חיה נח		
חיה נח, מנכ"לית	סיון תהל, רכזת שטח	אן סוצ'יו, עו"ד
פורום דו קיום בנגב	האגודה לזכויות האזרח	

העתקים:

תנ"צ אילת אלישר, היועצת המשפטית, משטרת ישראל

גב' עמית מררי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי), משרד המשפטים